

- v literatuře, malířství...; důležitý vynález knihtisku (Guttenberg)
- měšťanstvo by se rádo přiblížilo šlechtě
- podpora vzdělanosti VŠECH; orientace literatury k praktickým potřebám
- germanizace; čeština: snaha srovnat ji s latinou
- didaktická literatura; obrat k člověku (tedy odklon od Boha)
- individualismus => díla už podepsaná!
- Erasmus Rotterdamský - měli bychom rovnou překládat do našeho jazyka

1) raný

2) zobecněný

3) popularizovaný

Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic

- pobýval na hradě Hasištejn - sídlo vzdělanců, humanistů, ohromná knihovna...
- velmi vzdělaný, procestoval Evropu, část. Asii; psal traktáty latinsky

O LIDSKÉ UBOHOSTI, O BÍDĚ LIDSKÉ

ŽALOBA SV. VÁCLAVU - obvinuje Čechy, úpadek mravů apod. O ubohosti Čech

Jan Mladší z Rabštejna

- spis **DIALOGUS**: latinsky, forma otevřeného dopisu - fiktivní rozhovor dvou mluvčích, jeden hájí světskou, druhý náboženskou literaturu (člověk má právo na vlastní názor...)

Jan Dubravius (=Jan Skála z Doubravky a Hradiště)

- historik, spisovatel a olomoucký biskup
- studia práv a teologie ve Vídni a Itálii (domlouval tu sňatek polského krále Zikmunda Jagellonského)
- povýšen do rytířského stavu; psal latinsky

THERIOBULIA - RADA ZVÍŘAT přepracována Nová rada od Smila Flašky z Pardubic

- radí Ludvíkovi Jagellonskému ústy 49 zvířat; řeč dost učená, málo poutavá + citace z anglických autorů

Viktorín Kornel ze Všehrd

- spisovatel, právník, také děkan pražské univerzity, písař zemských desek
- původem měšťan; ale byl povýšen do šlechtického stavu
- přítel Hasištejnského, později se rozešli kvůli náboženství (Kornel stoupencem Jednoty bratrské) -> poté začíná psát česky, překládat antické texty

KNIHY O NAPRAVENÍ PADLÉHO - překlad, (autor Jan Zlatoústý)

- v předmluvě formuloval program českého humanismu, mimo jiné požadavek, aby se psalo česky

KNIHY DEVATERY: O PRÁVĚCH, O SÚDACH I DSKÁCH ZEMĚ ČESKÉ - právnícké dílo, rozebírání zápas šlechty s měšťany - on se staví na stranu měšťanů

Václav Hájek z Libočan

- kronikář, spisovatel, nejprve utrakvistický farář, pak katolický kněz
- velký vlastenec

KRONIKA ČESKÁ -příchod Čechů (resp. Slovanů) do Čech až 1527

- ne moc spolehlivá, dramatická a poutavost na úkor faktické přesnosti - škoda, protože měl přístup k Zemským deskám - archivu, který hned nato shořel

KNIHA O OHNI NA MENŠÍM MĚSTĚ, NA HRADĚ SV. VÁCLAVA A NA HRADČANECH

Hynek z Poděbrad

- syn Jiřího z Poděbrad, diplomat, spisovatel, také překladatel

MÁJOVÝ SEN

- mladý šlechtic má erotický sen: v tom nejlepším se probudí
- odsuzováno jako největší pornografie, tedy cenzura

O ŠTĚSTÍ - didaktická próza

VERSE O MILOVNÍKU

- veršovaná skladba: mládenec se prochází a myslí na svou milou, je mu smutno, v parku potkává krásnou ženu, která ho svádí, on se ale nenechá a odchází pryč

překlad části Dekameronu - miloval Boccaccia

Mikuláš Dačický z Heslova

- vedl bouřlivý život (zažil bitvu na Bílé hoře, situaci po ní; pak exil
- přes značné dědictví: na konci života chudý

PROSTOPRAVDA - sbírka pořekadel a básní, většinou satirických, dost vulgárních, kritika pobělohorské doby

TRAGÉDIE MASOPUSTA - báseň ve formě dialogu určená k masopustním hrám

PAMĚTI - kronika rodu Dačických a Kutné Hory let 1278 -1571 - cenné pro svou přesnost

Jan Blahoslav

- velmi bohatá měšťanská rodina, ve Wittenbergu se seznámil s Martinem Lutherem
- vystudoval teologii - biskup Jednoty Bratrské

FILIPIKA PROTI MISOMUSŮM (filipika = útočný polemický projev) - proti nepřátelům vzdělanosti

GRAMATIKA ČESKÁ - rozsáhlé dílo, zřejmě učebnice pro bratrské vysoké školy

- zaměřena především na sloh (resp. mluvený projev)

MUZIKA - hudební trilogie, psána česky, o hudební teorii, také pro zpěváky a skladatele

BRATRSKÝ ARCHIV - 15 knih: chtěl písemně zpracovat celé dějiny Jednoty bratrské, nedokončené

ŠAMOTULSKÝ KANCIONÁL - sborník písní Jednoty bratrské Naučení mládencům - moralizující spis

překlad Nového zákona

Jiří Melantrich

- významný tiskař a nakladatel; převzal v Praze tiskárnu po Bartoloměji Netolickém
- věnoval se hlavně Bibli, (7x vydal) + humanistické spisy (E. Rotterdamský...)
- vybudoval velký tiskařský a nakladatelský podnik

Daniel Adam z Veleslavína

- po Melantrichovi převzal podnik (jeho zeť)
- začal tisknout také klasiky a učebnice; propagoval překladatelství
- k vydávaným knihám psal předmluvy: humanistické postoje, vztah k vlasti...
- psal vytříbeným stylem - spolu s Bibli Kralickou: ustálení spisovné češtiny

HISTORICKÝ KALENDÁŘ - k jednotlivým dnům v roce připsal události - vzdělávací dílo

KRONIKY DVĚ O ZALOŽENÍ ZEMĚ ČESKÉ - pouze upravil a vydal

ČTYŘJAZYČNÝ SLOVNÍK - česko-latinský-řecko-německý slovník, cizím slovům přiřadil jejich ekvivalenty

- snaha dokázat bohatost českého jazyka